

TEKNOLOGIK TA'LIMDA KOMPETENSIYA DARAJALARINI BAHOLASHDA INNOVATSION YONDASHUV

*A.Matkarimov NamDPI Aniq fanlar
kafedrasi mudiri*

*D.Inomjonova 60112300-Texnologik
ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada texnologik ta'limda kompetensiya darajalarini baholashda innovatsion yondoshuvga bag'ishlangan. Maqolada mamlaktimizda texnologik ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalarni qo'llashning o'rni va ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar. Texnologik ta'lim, kompetensiya, innovatsion yondashuv, divergent fikrlash, ta'lim-tarbiya.

Аннотация. Эта статья посвящена инновационному подходу к оценке уровня компетентности в технологическом образовании. В статье освещены роль и важность технологического обучения в нашей стране, использования инновационных педагогических и информационных технологий в технологическом образовании.

Ключевые слова. Технологическое образование, компетентность, инновационный подход, дивергентное мышление, образование.

Annotation. This article focuses on an innovative approach to assessing competency levels in vocational education. The article highlights the role and importance of the introduction of a new professional system in our country, the use of innovative pedagogical and information technologies in vocational education.

Key words. Professional education, competence, innovative approach, divergent thinking, education.

Hozirda mamlakatimizda texnologik ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalarni qo'llash, zamonaviy o'quv-uslubiy majmualarni ishlab chiqish, kompetensiyalarni shakllantirish va kompetensiya darajalarini baholash metodlarini ishlab chiqish va takomillashtirishni taqazo etmoqda.

O'qitish jarayonining vazifasi ta'lim, tarbiya va rivojlanish birligini ta'minlashni nazarda tutadi. Biroq texnologik ta'lim yo'nalishlari bo'yicha pedagog kadrlar tayyorlashda ta'lim oluvchilarning qobiliyati, ong va ko'nikmalarini o'stirish, ilmiy-amaliy bilimlarini chuqurlashtirish muammosi bundan ham muhimroq [1].

Texnologik ta'lim jarayonida innovatsion ta'lim texnologiyalari va faol usullardan foydalanish, innovatsion yondashuvlarni qo'llash, yangi ishlab chiqarilayotgan texnik vositalarni tatbiq qilish, ko'proq talabalarni mustaqil ishlashga undash, ilg'or tajribalardan saboq berishning turli yo'llaridan keng foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Innovatsion ta'lim – bu bo'lajak mutaxassislarni mehnat bozori talablari asosida kasbiy faoliyatga tayyorlovchi jarayon bo'lib, u avval olgan bilimlar asosida ta'limni takomillashtirish va samarali yangicha yondashuv qilishdan iborat. Unda ta'lim-tarbiyada yangicha sifat ko'rsatkichiga erishib, yuqori samaradorlikni qo'lga

kiritish amalga oshiriladi va ijodkorlikka yo'naltiriladi hamda ta'lim texnologiyalarini yangicha sifat bosqichiga ko'tarish, shuningdek, ta'lim-tarbiyada zamonaviy yondashuvlarni tashkil qilib borishni ta'minlaydi. Innovatsion ta'limda zamon bilan hamnafas ta'lim texnologiyalarini yaratish bilan shug'ullanishga doim imkoniyat yaratilib boriladi. Ta'lim oluvchilarning kompetentlik darajalarini baholash metodlari hamma vaqt bahs munozarali mavzu bo'lib kelganligi bois innovatsion yondashuvni talab etadi. Chunki u turli adabiyotlarda turlicha yoritilgan. Biroq mavjud qarashlarni umumlashtirib aytish mumkinki, ta'lim oluvchilarning kasbiy kompetentlik darajalari ta'lim sifatini belgilabgina qolmay balki bitiruvchilarning mehnat bozorida o'z o'rnini topishiga imkon yaratadi. Kasbiy kompetentlik mezonlari o'qitiladigan har bir fanning maqsad va vazifalaridan, egallanishi lozim bo'lgan maxsus kompetensiyalar mazmunidan kelib chiqib aniqlanadi. Ta'lim oluvchilarning kompetentlik darajalarini baholash metodlaridan eng samaralisi muammoli va ijodiy topshiriqlar metodidir.

Bu metodlar eng samarali bo'lib, asosan talaba mustaqil va ijodiy ishlash qobiliyatini rivojlantirishga va baholashga yo'naltirilgan. Zero kompetensiya mustaqil va ijodiy faoliyat natijasidir [2].

Mustaqil fikr yuritish har bir shaxs hayotida muhim ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun, auditoriyada dars berishning barcha shakllari: nazariy, amaliy, laboratoriya darslari, amaliyotlar, darsdan tashqari ishlar, ilmiy tadqiqot ishlarida talabalarning mustaqil fikr yuritish ko'nikmalari tarkib topadi va u o'qituvchi yoki ilmiy rahbar tomonidan rivojlantirib borilishi muhim ahamiyatga egadir.

Mustaqil faoliyat yuritishda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish jarayoni har doim tushunilgan, anglab etilgan xususiyatda bo'ladi. Mustaqil ishlash mahoratini egallash uchun ta'lim oluvchi faqat o'z faoliyati maqsadini tushunib etishigina emas, balki ta'lim olish metod va usullarini o'zlashtirishi hamda bilimlarni amaliy qo'llash ko'nikmalarini egallashlari kerak bo'ladi. Mahoratlar shakllanishida talabaning ma'lum sharoitlarda qanday qilib harakat qilish kerakligi haqidagi bilimlarni egallashi alohida ahamiyatga ega bo'ladi. Bunday bilimlar amaliy hamda aqliy ishlarni bajarishning samarali usul va uslublarini egallashi uchun zarur bo'ladi.

Ijodiy fikrlash-imkoniyatlar turli-tumanligiga tayanuvchi, muammo va masalalar umuman yangi echimiga olib keluvchi idrok etish strategiyasini taqdim etadi. Uning psixologik mexanizmini divergent fikrlash bilan bog'laydilar. Sub'ektiv yangi mahorat yaratish, shuningdek, uni yaratish bo'yicha idrok etish faoliyatining o'zida yangilik yaratish bilan ifodalanadi. O'z belgisi bilan reproduktiv fikrlashdan farqlanadi.

Talabalarning kompetensiya darajalarini baholashda mustaqil va ijodiy topshiriqlarini ishlab chiqishda quyidagi qoidalarga rioya etilishi tavsiya etiladi:

- topshiriqlar haqiqiy vaziyatlar bilan bog'liq muammolarga qaratilishi kerak;
- o'quv topshirig'idagi muammoni hal etishda talabalar aqliy faoliyatini turli usullar yordamida rivojlantirishni ko'zda tutadi;
- topshiriqlar mazmunida aks ettirilgan hodisalar va jarayonlar o'rtasidagi muhim bog'liqlik ko'rsatilishi kerak;

- topshiriqlar echimini aniqlash va talabalar ongida hodisalar yoki jarayonlar o‘rtasida bog‘liqlikni mustahkamlash imkoniyatlarini nazarda tutilishi lozim;
- topshiriqlarni bajarish jarayonida talaba oddiy tushunchalardan, u hali o‘zlashtirilmagan yanada murakkabroq tushunchani keltirib chiqarish imkonini berishi lozim; topshiriqni bajarish jarayonida oddiy tushunchalar talabaga ma’lum bo‘lmagan tushunchalar bilan o‘zaro tahlil qilinadi;
- topshiriqni bajarishda talaba tushunchalarning shakli va mazmunini o‘zgartirmasdan hamda o‘zgartirib, ularni qayta ishlab chiqadi;
- ijodiy fikrlash asosida yangi bilimlar shakllanadi [3]

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev S.X. Ergonomik yondashuv asosida bo‘lajak texnologik ta’lim o‘qituvchisi ergonomik kompetentligini takomillashtirish metodikasi// O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Namangan davlat universiteti ilmiy axborotnomasi. ISSN: 2181-1458. 2023 yil. 6-son. B. 842-846.
2. Zeer E.F. Компетентностный подход к образованию // Pedagogika.-2005.-№3
3. Abdugaffor Khurmamatov, Abdurahim Matkarimov, Alisher Auesbaev, Usnatdin Utegenov Results Of Experiments On Studying The Composition And Purification Of Technical Water Of Oil And Gas Processing Plant // Processes of Petrochemistry and Oil Refining 2023.- №4
4. Зимняя И.А Ключевые компотентности– новая парадигма результатов образование сегодня. – 2003.- №5
5. А.Маткаримов Применение технологии проблемного обучения в преподавании основ безопасности жизнедеятельности. Проблемы науки 2017.- №7 (20)
6. Ткаченко Е.В. Современные проблемы технологического образования в условиях рыночной экономики // Образования и нуки. Изв. Урал.Отд.РАО.-2004.- №1
7. А.Маткаримов Измерение и контроль вибраций при производственном процессе. Достижения науки и образования 2017.- №5 (18)
8. А.Маткаримов Проблема охраны труда и промышленная безопасность на опасных производственных объектах. Достижения науки и образования 2017.- №6 (19)